

Vergil: Æneiden, 1. sang

Vergil

(Original linjeangivelse)

Krig og en mand som jaget af Skæbnen fra Troiske strande
først kom her til Italiens land og Laviniums kyster,
synger jeg om. Han døjede svært til lands og på havets
dyb i Gudernes vold og ved Junos stædige grumhed,
udstod meget i krig for at grundlægge Byen og bringe 5
Guder til Latiums land. Det er ham Latinerne stammer
fra og de gamle i Alba og Romas knejsende mure.

Muse, fortæl mig grunden, hvad magt det var der blev krænket,
hvad der drev Gudernes dronning til hadsk at jage en fuldgod,
pligttro mand gennem så megen nød og så talrige trængsler. 10
Rummes så bittert nag i sindet hos himmelske Guder?

Oldtidsstaden, beboet af folk fra Tyrus, Karthago
lå med front mod Italien vidt fra Tiberens munding,
rig på liggendefæ og gram i krigerisk idræt,
elsket så højt af Juno som ingen anden i verden, 15
ja, selv mere end Samos. I den befandt sig Gudindens
våben og vogn. At den blev folkenes dronning
var hendes hedeste ønske – om Skæbnen forligte sig med det.

Hun havde hørt at en mand af Troisk blod skulle fødes,
snart eller sent bestemt til at styrte Tyrernes højborg: 20
Han skulle avle et folk med vidtspredt kongelig vælde,
stolt i strid, til Libyens mén. Det var Parcernes tvinding.

Det var Saturnias frygt. Hun huskede krigen hun fordum
havde ført an i ved Troja for byen hun elskede, Argos –
endnu sad grunden til naget og al hendes glubende smerte 25
i hendes sind, og dybt i bevidstheden gemte hun Paris’
dom og den tort hun led da han vragede hende i skønhed,
al hans forhadte slægt, Ganymedes’ rov og hans hæder.

Opbragt lod hun den rest af Trojanere tumles på havet
som var tilbage fra Grækernes sværd og Achilles’s råhed, 30
langt fra Latiums land. Det blev da deres skæbne at flakke
mange åringer om på alle have i verden:
Sådan en byrde var det at grundlægge Romeres slægter.

Knap var de fri af Siciliens ø og lod med fortrøstning
sejlene bugne til havs og saltskummet kløve af boven 35
førend Juno med alt sit evige nag i sit hjerte
tænkte:
“Skal jeg give op og se mig besejret og ikke
mægte at holde Trojanernes drot fra Italiens strande!
Skæbnen er mod det – javist! Har en Pallas da evnet at knuse
Grækernes flåde og drukne dem selv – og det for en brøde
Ajax, Oïleus’ søn, var alene om i sit vanvid! –
udslynge Jupiters hærgende ild fra skyen og splintre
skibenes skrog og få storm til at optårne havet i brådsø!
lade sin fjende med brystet i brand af flammen fra lynet
gribe af malstrømmens hvirvel og spidde på skærenes takker? 45
Jeg, der er Gudernes dronning og Jupiters søster og hustru,
jeg skal i så mange år føre krig med blot dette ene
folk! Er der så mon nogen der siden vil tilbede Junos
magt eller bøje sig for hendes alter og bringe det ofre?”

Sådan tumled Gudinden med i sit flammende hjerte 50

og gik til bygernes bygd hvor storme vokser sig vilde,
Aeolus' ø, hvor vindenes drot i sin vældige grotte
holder den stridige storm og den hylende kuling i ave,
kuer dem under sin magt og holder dem lænket og fængslet.

Murrende oprørske fråder de bag deres gitter, så hele 55
bjerget brummer derved. Kong Aeolus troner på slottet,
holder sit scepter i hånden og dæmper orkanernes vrede.
Ellers kastede sig over have og lande og himlens
højder, rev dem i stykker og fejed dem bort gennem luften.

Al magts fader har gemt dem bort i de sorte kaverner 60
just af den grund, sat fjelde og knejsende bjerge derover
og har beskikket en konge med pligt til efter befaling
snart at stramme og snart at slække de tøjler de er i.

Ham bad Juno om hjælp og talte da således til ham:
"Aeolus, du har fra Gudernes drot og menneskens herre 65
magt til at stilne bølgen og lade den svulme i uvejre.
Folket jeg hader er nu ved at krydse Tyrrenernes bølge.
Med til Italien bringer de Ilium og deres slagne
Guder. Slå nu din væld i vinden og sænk dem i dybet!
Eller fordriv dem af kursen og spred deres lig over havet. 70

To gange syv henrivende Nymfer har jeg, og smukkeste
blandt dem er Dëiopéa. Jeg skænker dig hende til evigt
ej og ægte: Hun skal da leve sammen med dig gennem alle
år og gøre dig glad for de tjenester som du har gjort mig,
og desforuden til lykkelig far til prægtige poder." 75

Hertil var Aeolus' svar: "Det er dig der er dronning og afgør
hvad du vil ha. Og mig der har pligt til at lyde din ordre.

Min smule rige, mit scepter som konge og Jupiters nåde
skylder jeg dig – foruden min plads ved Gudernes taffel.
Du har givet mig magt over byger, orkaner og uvejr.” 80
Og med de ord jog han duppen på lansen i siden på bjergets
hule. Og som i geledde før stormene ud af den nye
port der var skabt, og jog i tyfoner ud over verden.
Eurys og Notus tilsammen og Africus med sine stormstød
kasted sig ned over havet og rejste det helt fra dets dybder 85
og drev rullende bølger som bjerge ind over stranden.

Uvejret fulgtes af råb fra matroser og hylen i tovværk,
himmel og dag forsvinder med ét i sortnende skyer
bort for Teucrernes øjne, og mørk nat ruger på havet.
Himlens tordnende brag og lynenes flaksende ildglimt – 90
alting fremholder død i et nu for flådens besætning.

Straks fornemmer Aeneas en lammende kulde i kroppen,
stønner og rækker i bøn sine hænder åbne mod himlen
med disse ord: “O, trefold og firefold lykkelig var dog
hver som hented sig døden ved Trojas knejsende mure, 95
fulgt af sin faders blik! Danæernes dristigste kriger,
Tydeus’ søn! – at jeg ikke fik lov til at falde for din hånd,
udånde dér på sletten ved Ilium, sletten hvor Hector
stødtes ihjel af den grumme Achilles, hvor også Sarpédon,
kæmpen, mødte sin død, og hvor Símoïs skjuler så mange 100
heltes hjelme og skjolde og skyller omkring deres bene!”

Under hans klage ramte et sus af Áquilos stormstød
forfra ind i hans sejl og lod bølgerne løfte sig skyhøjt.
Årerne knækker, og stævnen slår af så fartøjet byder
søgangen flanken. Så følger en brodsø, stejl som en fjeldvæg. 105

Nogle rider på kammen, mens andre i dalen af bølgen
ser den gabe til bunden og sandet hvirvle i skummet.
Tre af skibene slynges af Notus mod skær under havet
– dem som Italerne kalder for Altrene, denne uhyre
undersøiske ryg – og tre trænger Eurys fra dybet 110
ind mod grundede kyster og lader dem strande på revler,
opdynger sandvolde om dem – et ynkopvækkende skue.

Et, med de Lykiske folk og Aeneas's støtte, Orontas,
ser han selv blive ramt af en vældig bølge på hækken
ovenfra. Styrmanden slås over bord og styrter i havet, 115
medens hans skib rives tre gange rundt om sig selv på det samme
sted før havet svælger det ned i sin grådige malstrøm.

Hist og her på det øde hav ses svømmende stakler,
krigeres våben, rester af vrag og Troiske skatte.
Både Ilíoneus' dygtige skib og den tapre Achates' 120
ligesom Abas's båd og den gamle Aletes's fartøj
er nu i uvejrets vold. Alle sidernes planker er løse,
fugerne gaber og åbner for vandets truende stormløb.

Alt imens hørte Neptunus at havet brølede oprørt,
storme var fri og vand fra dybet væltet i vejret. 125
Trods sin alvorlige vrede stak Guden roligt sit hoved
op af havet og så sig omkring over dønningens brusen.

Deroppe så han Aeneas' eskadre splittet på hele
havet og Troerne trængt af søgang og styrtende himmel.
Junos vrede og list stod ham klar – han var hendes broder. 130
Altså kaldte han Eurys og Zéphyrus til sig og sagde:

“Hvor kan I tro jeres æt er så fin at I slipper fra dette?

Vover I, Storme, foruden mit minde således at lade
himmel og jord gå i ét og opdynge bjerge af bølger? 134
Jeg skal minsandten! – Men først må jeg stilne den heftige søgang.
Siden får I en straf som I ikke får nemt ved at glemme!

Pak jer! Og det i en fart! Og hils jeres konge og sig ham
at det er mig, ikke ham, som ved lod fik den truende trefork
givet og magten på havet. Han har sine vældige fjelde.
Dér har I hjemme, Eurus. Og dér kan en Aeolus kro sig, 140
trone som drot i sin hal – med lås for orkanernes fængsel!”

Kort var hans tale, men kortere tog det at stilne de svulne
bølger, få skyerne splittet og solen til atter at skinne.
Så får Cymóthoë sammen med Triton skibene skubbet
fri af skæret. Neptunus selv lader treforken løsne 145
revlernes vældige barre, så vandet kan strømme igennem.
Derpå stryger han bort over bølgenes toppe i vognen.

Som når der tit i et mægtigt folk bliver uro og oprør,
og proletarerne hidser sig op og skaffer sig våben,
sten og brændende fakler begynder at flyve i luften; 150
da kan hoben med ét forstumme med spidsede øren,
dersom den ser en tro og loyal, for fortjeneste agtet
mand; han styrer og dæmper dens heftige sind med sin tale:
Således svandt al søgangens larm da bølgenes fader
kasted sit blik over havet og under en opklaret himmel 155
fløj i sin villige vogn for frit galoperende heste.

Dødtrætte stræber Aeneas's mænd mod de nærmeste kyster.
Hastigt sætter de kursen imod de Libyske strande.

Dér går en dyb vig ind. En ø gør med værnende flanker

bugten til havn og slår højsøens dønning til brænding 160
før den slipper den ind i sin dybe, beskyttende runding.
Hver på sin side knejser der mægtige rygge mod himlen.
Vandene hviler dybt mellem tvillingebjergenes toppe,
tyste og trygge. Og inderst er scenen sluttet af høje,
skælvende træer på skrænten, en skov med dybsorte skygger. 165

Underst derinde er der et hvælv i den ludende fjeldvæg.
Fra den vælder en kilde, og klipperne danner en løjbænk:
Dér har Nymferne bo. – Her har trætte fartøjer hverken
ankerets krogede bid eller kaj til fortøjning fornøden.

Syv var de skibe Aeneas fik samlet af flåden og førte 170
ind. At få foden på land var Trojanernes hedeste længsel.
Hurtigt vadede de ind til den højt attråede strandbred,
strakte sig ud på dens sand med saltvandsvalnede kroppe.

Først slår Achates en gnist af flint og lar visnede blade
opfange funken og giver den næring af tørrede spåner 175
rundt om og puster en flamme i fart i sit optændingstønder.

Dernæst får de trods al deres træthed hentet det våde
korn der endnu var tilbage, og redskaber til dets behandling,
rister det først over ilden og grutter det så mellem stene.

Så går Aeneas op på åsens top for at finde 180
frit syn ud over havet, om ikke han dog skulle øjne
Antheus, tumlet af vind om bord i sit Phrygiske fartøj,
Capys' bannere eller Caïcus' skjolde på hækken.

Intet skib er at se. Men på kysten vandrer der trende
hjorte omkring, og bag dem følger der flokke af hinder 185

i en lang række der græsser i dalene ned imod stranden.

Han standsed op og fik bue og hurtige pile i hånden –
det var Achates, hans trofaste ven, der bar på hans våben.
Førerdyrene med deres højt forgrenede opsats
strakte han først til jorden. Så jog han med sine pile 190
hoben af sted i forvirring iblandt de løvgrønne lunde.
Og han blev sejrrigt ved med sin jagt til syv kolossale
hjorte lå dræbt på jorden så tallet var lig med hans skibes.

Så går han atter til havnen og deler med samtlige fæller.
Dernæst lader han skænke af vinen den gode Acestes 195
fyldte på krukker og gav dem da de stod ud fra Siciliens
strande. Han trøster med ord deres sorgbetyngede hjerter:

“Fæller, vi kender jo modgang fra før! I har udstået værre
farer! Så får da med Gudernes hjælp også dette en ende!
Tæt er I gået på Scylla, har hørt hendes rasende hundes 200
gøen i grotten og sat jeres fod på Kyklopernes fjelde.
Find jeres kækhed igen og lad frygt og bekymringer fare!
Hvem ved – selv dette her kan engang blive kært at erindre.

Gennem alt vekslende held og gennem mangfoldige farer
er vi på vej til Latiums land hvor der er os forjættet 205
bolig i fred. Der er det forundt os at genrejse Troja.
Stå det igennem, hold ud, og vær klar til blidere stunder!”

Det var hans ord, og trods hans nagende tvivl er hans ansigt
fuldt af fortrosthed. Han skjuler sin sorg dybt inde i hjertet.

Folkene tar sig af byttet, som snart skal blive til festkost, 210
flår de nedlagte dyr så kødet kommer til syne.

Nogle skærer det skælvende kød i stykker til spidmad,
andre optænder ild under kedler af bronze på stranden.
Stegen skænker dem styrke, de spreder sig rundt om i græsset
og fylder god gammel vin og saftig dyreryg i sig. 215

Og da så sulten er stillet og bordene ryddet til side,
taler de længe om de kammerater de savner, og splittes
mellem forhåbning og frygt: Skal de tro de endnu er i live
eller har mødt deres lod og er hinsides vennernes kalden?

Navnlig den gode Aeneas begræder i stilhed den kække 220
Ámycus' død, Orontas' og Lycus's umilde skæbne,
snart den modige Gyas og snart den tapre Cloanthus.

Sådan stod tingene til. Fra det høje lod Jupiter blikket
gå over have med flyvende sejl og hvilende lande,
strande og mylder af folk. Da blev han fra himmelens tinde 225
Libyen vár, og han fæstned sit blik på dets riger og lande.

Fuld af urolige tanker ved synet stod han da Venus
kom og bedrøvet, med tårer i sine strålende øjne,
talte således:

“O du som med evige ordrer behersker
Guders og menneskers lod og holder dem skræmt for din lynild, 230
hvad har min søn Aeneas, og hvad har Trojanerne gjort dig,
siden så mange af dem skal dø, og alverden er spærret
for dem fordi deres mål er Italien? Du har jo lovet
at der fra dem engang i årenes løb skulle komme
Romeres folk og en slægt af Teucers blod som med våben 235
bød over hvert et hav og alle lande i verden!

Fader, hvad sind har fået dig til at ændre beslutning?

Det var min trøst for Trojas fald og sorte ruiner
at jeg mod fortidens nød kunne sætte fremtidens storhed.

Men hvor hårdt de har lidt, forfølges de stadig af samme 240
skæbne. Hvornår vil du, drot over alt, forunde dem lise?

Dog er Anténor frelst kommet gennem Grækernes masser
og nået ind i Illyrernes bugt til Liburnernes fjerne
riger og sejlet forbi Timavus' kilde, der under
vældig brummen i bjerget lar vandmasser styrte sig gennem 245
ni portaler brat imod havet i brus over marken.

Dér fik han grundet en stad, Patavium, gav sine Troer
blivende sted og sit folk et navn. Sine Troiske våben
har han hængt op på sin væg og har fred og rolige stunder.

Vi derimod, din slægt, som du lover himmelens højborg, 250
fratages – skammeligt! – skib efter skib for at mætte en enkelts
vrede, vi bliver forrådt, holdes fjernt fra Italiens strande!
Får vi den løn for vor tro? Er det sådan du rejser vort rige?”

Guders og menneskers fader så mildt på sin datter og smiled,
ganske som når hans blik lader skyer forsvinde fra himlen, 255
gav sin pige et kys på kinden og talte således:

“Spar din frygt, Cytheréa! Urokkelig står dine kæres
skæbne, du skal få hans by at se og Laviniums mure.
Vist skal du løfte din modige søn Aeneas til himlens
strålende stjerner engang. Jeg har ikke forandret beslutning. 260

Vist skal han – siden du er så bekymret, beretter jeg nemlig

mere udførligt og rører ved Skæbnens hemmeligheder –
vist skal han føre sin vældige krig i Italien, nedslå
trodsige folk, give mænd deres love og byen dens mure,
indtil den tredje sommer har set ham på Latiums trone, 265
trende vintre efter Rutulersejren er omme.

Sønnen Ascanius, ham der nu har tilnavnet Julius
– medens Ilium stod i kongelig magt, var det Ilus –
han skal i tredive kredse af rullende måneder bære
magten, men flytte den bort fra Laviniums mure og ruste 270
Alba Longa til kongelig stad med vældige volde.

Dér skal magten bero i tre århundreder under
fyrster af Hectors folk, til en kongelig mø og præstinde,
Ilia, svanger ved Mars, skal barsle med tvillingsønner.

Ulvehamsklædt som sin amme, ulvinden, skal Romulus løfte 275
arven med glæde og stolthed og grundlægge Krigsgudens højborg.
Folket giver han navn af Romere efter sit eget.

Grænse sætter jeg ikke for dem i tid eller lykke:
Dem har jeg skænket evindelig magt. Den forbitrede Juno,
som er en plage af frygt over havet, landet og himlen, 280
vil da besinde sin færd, og sammen med mig vil hun fremme
Rom og dets verdensbeherskende folk, nationen i toga.

Således er det besluttet. En dag i tidernes fylde
skal Assáracus' hus lægge Phthia i tyngende lænke,
tvinge det stolte Mykene og underlægge sig Argos. 285

Komme skal der en Caesar af Troisk berømmelig stamme:
Hans magt når oceanet, hans hæder stjernernes vrimmel.

Han er en Julier – navnet på slægten er arvet fra Julius.
Ham skal du trøstigt føre til himlen engang med hans rige
bytte fra øst. Også ham skal mennesker hylde med bønner. 290

Da skal seklernes gru formildes og krigen forstumme,
Tillid og Husfred herske, Quirinus broderligt råde
sammen med Remus, og Krigens ulykkebringende porte
stænges med bolte og bom. Derinde skal Borgerkrigsvanvid
sidde på grusomme våben med armene tvunget i hundred 295
lænker af bronze og brøle med blodig fråde om munden.”

Det var hans ord, og han sendte sin søn med Maja til jorden
for at det nye Karthagos domæne og borg skulle modtage
Teucrernes folk og forhindre at Dido af vanvare krydsed
Skæbnen og viste dem bort. Da fór han på vingesko gennem 300
luftrumets vælde og stod så med ét på Libyens strande.

Snart er ordren pareret: Hans vilje får Punernes hårde
hjerter formildet; især deres dronning bevæges til gode
tanker og venligt sind før Teucrernes snarlige komme.

Efter en nat med så mangan bekymring besluttet Aeneas 305
pligtstro straks ved det liflige gry at gå ud og erfare
mere om landet – til hvilken strand han var ført af orkanen,
om der var mennesker her (der var ingen marker at øjne)
eller kun vildt – og bringe pålideligt nyt til de andre.

Flåden gemmer han bort under ludende klipper i havnens 310
skovomkransede vig i skjul af træernes skygge.
Selv går han ud med Achates alene ved siden. I hånden
lader han to assegajer med brede jernspidser dirre.

Der kom hans mor ham i møde i skovens dyb. Hendes ansigt,
holdning og våben var som en purung Spartanerindes 315
eller som Thrakiens datter Harpályces, der med sit forspand
skummende jager forbi de rivende vande i Hebrus.
Thi på sin skulder bar hun som jægerinde sin slanke
bue, lod lokkerne flyve i vinden, og barbenet var hun
op til knæet, med blusen i knude for brysternes bølger. 320

Til dem talte hun: “Hør, I to unge mænd, har I ikke
set en søster til mig gå omkring i skoven med kogger
over sin skulder og bælg af en los om sit liv og med hujen
følge de friske spor på en frådende vildbasses veksel?”

Således Venus, og Venus’s søn tog til orde og svared: 325
“Ingen søster til dig har vi set eller hørt her i skoven –
hvad må jeg kalde dig, pige? Dit ansigt ligner jo ingen
dødeligs, røsten ej heller. O, du er bestemt en Gudinde –
Phoebus’ søster monstro? Eller én fra Nymfernes skarer?

Hvem du end er, vær os god! Og hjælp os i vore trængsler! 330
Sig os under hvad himmel og hvor vi er strandet i verden!
Thi her kender vi intet til folk eller land, og er drevet
hid på vor færd som et bytte for vældige vinde og vover.
Så skal der falde så mangt et offerdyr ved dine altre.”

“Så stor hæder,” var Venus’s svar, “har jeg slet ikke krav på. 335
Tyriske piger som jeg går altid med pil og med bue
og binder purpurne bånd fra sandalerne højt op om læggen.

Riget er Punisk og staden Agenorslægtens fra Tyrus,
landet er Libysk, og Libyens folk er krigerisk sindet.

Magten er Didos, der rejste fra Tyrus på flugt for sin broder. 340

Lang var den uret hun led, og lang var vejen hun rejste.
Dog skal jeg kort berette om hovedpunkterne i den.

Hun havde ægtet Sychaeus, Fønikiens rigeste stormand,
og ham elsked hun højt, over alt i livet, den stakkel,
som af sin far blev formælet med ham som uberørt pige, 345
førstegangsbred. Hendes bror, Pygmalion, hersked i Tyrus,
værre end nogen tyrann i grum og hensynsløs udåd.

Mellem dem kom der et rasende had. Pygmalion myrded
lønligt Sychaeus for altrets fod af tørst efter guld.

Didos kærlighedssorg bekymred ham ikke, og længe 350
holdt han sin udåd skjult og foregøgled den arme
elskende, hjerteløs ond, så mangel forgæves forhåbning.

Ugravlagt stod offeret frem for sin hustru i drømme,
løfted sit falmede blik så underligt for hendes øje,
viste det blodige alter og blottede stikket i brystet, 355
røbede al den forbrydelsens gru som skjultes i slægten.

Dernæst råded han Dido til flugt fra fædrenelandet,
angav hvor i jorden hans gamle skatte var bortgemt,
uhørte dynger af guld og af sølv til at bruge på færden.

Straks gik Dido i gang med at skaffe sig fæller til flugten. 360
Nogle gik med af bitterligt had til tyrannen, og andre
jaget af angst. De besætter de skibe som just lå for anker,
og bringer guld om bord. Så sejles da ud over havet
skatten Pygmalion grådigt begæred – en dåd af en kvinde!

De kom i land hvor du nu ser mægtige murmassers kranse 365

tårne sig op og en borg skyde op i det nye Karthago.

Stedet, Byrsa benævnt efter midlet hvormed de fik det,

købte de sig: den jord en oksehud kunne nå rundt om.

Men, hvem er egentlig I? Og fra hvilke kanter af verden?

Hvorhen er I på vej?” Således var hendes spørgsmål. 370

Helten sukkede dybt og svared af inderste hjerte:

“Om jeg, Gudinde, beretted historien om vore trængsler

helt fra begyndelsen af, og du havde stunder at lytte,

bragte dog Vesper himlen til ro og dagen i dvale.

Helt fra det ældgamle Troja – om Trojas navn da er kommet 375

for dine øren – har vi befaret så mangan en bølge

for da til sidst at jages af uvejrl til Libyens strande.

Jeg er Aeneas den Pligttro, på vej med byens Penater

frelost fra fjendernes vold, og mit ry når himmelens højder.

Hjem til Italien skal jeg og slægten som Jupiter avled. 380

Tyve var skibenes tal da vi sejled fra Phrygiens strande,

Venus, min mor, viste vej mod den lod der var mig beskikket.

Knap syv er der endnu efter havets og stormvindens hærgen.

Selv står jeg ukendt og arm i Libyens ørken, forjaget

både fra Asien og fra Europa.” – Hans mor ville ikke 385

høre ham klage sig mer, men faldt ham således i talen:

“Hvem du end er, tror jeg ikke du lever og ånder mod himlens

vilje, siden du er nået frem til Tyrernes nybygd.

Fortsæt trøstigt, begiv dig herfra til dronningens tærskel!

At dine fæller er frelst og din flåde kommet tilbage 390
trygt i havn efter stormen, det tør jeg forkynde dig, dersom
ikke min far og min mor omsonst har lært mig at tyde
fuglenes flugt. Se dér tolv svaner i frydelig række!
Nys var de skræmt af Jupiters ørn, der slog ned fra den åbne
himmel derude, men nu har de i deres lange kolonne 395
enten just nået land eller ser det ligge dernede.
Som de på vejen hjem lader vingerne suse i glæde
og svinger ned fra himlen i kredse imedens de synger,
således er dine skibe og med dem deres besætning
enten i havn eller stævner derind for bugnende sejldug. 400

Fortsæt trøstigt! Gå frem og følg blot stien du står på.”

Og hun gik bort. Hendes nakke var skær som blad af en rose,
hendes ambrosiske lokker gød himmelsk vellugt i luften,
mens hendes kjole smøg sig omkring hendes ankler, og gangen
røbede hende som sand Gudinde. Da vidste Aeneas 405
det var hans mor, og han talte således da hun forlod ham:

“Hvorfor så grum, også du, at du narrer din søn i forklædning
gang efter gang? Kan jeg ikke få lov til at ta dig i hånden,
tale til dig og høre dig tale fortroligt og ærligt?”

Således lød hans bebrejdende ord, og han gik imod byen. 410
Men som de gik, lod Venus en tåge lægge sig om dem,
gemte dem bort i en sid og dunkel usynlighedskappe,
for at forhindre at nogen fik øje på dem på vejen
og holdt dem hen ved at spørge dem om hvorfor de var kommet.

Selv fløj hun bort til Paphos og genså med glæde sin hjemegn, 415
hvor hendes tempel står, hvor Sabaeeres røgelsesgløder

opheder hundrede andre, bekranset med duftende blomster.

Hastigt fulgte de stien imens og stod allerede
oppe på toppen af bjerget, der rejser sig højt over byen.
Derfra skued de ned over borgen. Aeneas beundred 420
murene her hvor der før var Libyske telte, beundred
portenes mægtige hvælv og myldret på vejenes stenbro.

Ivrigt slider Tyrerne i det. En del bygger mure,
rejser befæstningens værker og bakser kvadrene opad,
andre udser sig grunde til huse og mærker med ploven 425
skellet. Her er en flok i færd med at udgrave havnen, 427
der lægges grund til et højt teater og ud af granitten
hugges der vældige søjler til pryde for den kommende scene.
Der gives love, og der holdes valg til hverv og til rådet – 426
ligesom bier i vårens tid på blomstrende enge 430
summer af flid under sol når de hjælper årgangens unge
rigtigt i gang eller stuver den flydende honning i kuben
indtil cellernes vægge står spændt af den liflige nektar,
modtar støvet fra dem der lander, og sammen i sluttet
trop holder dronens unyttige kvæg på afstand af boet; 435
alt er summende iver og duft af timianhonning.

“Hvilken lykke for jer der kan se jeres stad under bygning!”
sukker Aeneas med blikket på byens knejsende gavle.
Skjult i sin sky går han ind mellem folk, og (underfuldt var det!)
ingen kan se ham selv om han står helt inde iblandt dem. 440

Midt i byen var der en lund med frydelig skygge.
Der havde Punerne straks efter tumlen i stormen på havet
fundet det tegn i jorden som dronningen Juno forjætted,
stridshingstskraniet, som var det fund der bekræftede hendes

løfte om storhed i krig og rigdom i kommende slægtled. 445

Dido fra Sidon byggede her et tempel til Juno,
mægtigt og rigt på gaver såvel som på guddommens nærvær.
Tærsklen på trinenes top var af malm, og med malm var forbundet
overliggerens kvadre, på hængsler af bronze gik porten.

I denne lund kom et uventet syn Aeneas for øje, 450
dæmpet for første gang hans bekymring og gav ham for første
gang nyt håb og fortrøstning om held i ulykkens stunder.

Thi mens han der under templet må vente på dronningens komme,
ser han nøje på alt og beundrer den lykke og rigdom
byen besidder, dens pryde af kunstneres flittige virke. 455

Da ser han også en frise om hele krigen ved Troja,
alle de slag som rygtet har talt om ud over verden:
Priamus, Atreus' søn og begges plage, Achilles.

Grebet sagde han: "Er der, Achates, det sted i den vide
verden som ikke er fuldt af minder om vore trængsler? 460
Se dér, Priamus selv! Også her får hæder belønning,
her er der gråd over gru og ynk over menneskers skæbne.
Frygt ikke mere! Vort ry skal visselig blive din redning."

Dermed tav han og mætted sit blik med billedets afglans,
sukkede dybt og lod tåren få frit løb ned over kinden. 465

Dér så han kampene rundt om Pergamas mure, hvorledes
Grækerne hér var på flugt og de Troiske svende forfulgte,
Phrygerne dér blev forfulgt af Achilles med vajende hjelmusk.

Tæt ved så han med sorg de snehvide telte i Rhesus'
lejr, som lå i sin første forræderske søvn, da Tydiden 470
blodigt myrdede løs og førte de fyrige hingste
bort til Grækernes lejr før de endnu fik græsset på Trojas
enge og drukket af Xanthus.

Et sted i frisen var også
Tróilus, den ulyksalige dreng, der mod en Achilles
intet formået i kamp og værgeløs flygted i vognen, 475
styrtede bagover af den, men dog holdt tømme i hånden
så han blev revet af sted med nakke og lokker på jorden
medens hans lanse pløjede en fure i støvet med duppen.

Samtidig vandrer der kvinder fra Troja med udslagne lokker
op for at bringe den grumme Minerva den prægtige kåbe, 480
bedende, sorgfulde er de og slår sig med hånden for brystet.
Hårnakket vender Gudinden sig bort med blikket mod jorden.

Tre gange havde Achilles til vogns slæbt Hector om Troja
og sidder dér og sælger hans lig for guld til hans fader.
Da undslap der Aeneas et stort suk dybest fra hjertet 485
ved at se vennens rustning, hans vogn og selve hans døde
krop, og kong Priamus strække sin hånd uden værgen mod fjenden.

Også sig selv kan han kende i kamp med Achaeernes fyrster,
hærene fra orienten og Memnons negergeledder.
Og allerforrest iblandt Amazoner med halvmåneskjolde 490
ser han Penthesilæa som lyn midt i tusindehæren
med bandoléret af guld spændt under sin blottede barmhøj,
stridbar og uden frygt for som pige at kæmpe med karlfolk.

Medens Dardanernes søn Aeneas ser på det hele,

fuld af beundring, ganske fortabt i betragtningen af det, 495
kommer dronningen Dido i al sin blændende skønhed
hen imod templet fulgt af en talrig skare af ungdom.

Som når Diana leder sit kor ved Eurotas's brinker
eller på Cynthus' åse på Delos imens Oreaders 499
tusindtal flokkes omkring hende; som hun går dér med sit kogger
over sin skulder, knejser hun højt blandt de andre Gudinder
(og i sit hjerte fornemmer Latona en moderlig stolthed):
Sådan var Dido og førte sig frem med selv samme glæde
blandt sine folk i iver for værket og fremtidens rige. 505

Så tog hun plads på sin trone ved døren til guddommens kammer
midt under forhallens tag med gardens drabanter omkring sig,
skiftede ret og gav love og delte retfærdigt og billigt
møjsomme pligter eller trak lod om fordelingen af dem.

Da ser Aeneas pludselig folk stimle sammen og Antheus
komme i mængden, Sergestus, den tapre Cloanthus og endnu 510
flere Trojanere som af den sorte storm var forslået
vidt over havet og drevet i land på fjernere kyster.

Både han selv og Achates blev lammet af frygt og af glæde.
Selv om de brændende ønskede at ta dem i hånden, lå alting
stadig så uklart hen at de begge var naget af uro. 515

Altså behersker de sig og forsøger fra skjulets i skyen
at finde ud af mændenes lod, hvor de har deres flåde,
og hvad de ønsker. Thi det var folk fra samtlige skibe
som under bøn om fred og beskyttelse stiled mod templet.

Og da de var nået frem og fik lov til at tage til orde, 520

talte den ældste af dem, Ilíoneus, roligt således:

“Dronning, som Jupiters gunst har forundt at grunde en nystad
og at betvinge stolte nationer med lov og med retfærd,
vi er Trojaner i nød, et bytte for storme på havet.

Hør vores bøn! Og værn vore skibe mod skændige flammer. 525
Skån vores pligttro slægt! Hør nøjere om vores ærind.

Vi kommer ikke med sværd for at hærge Libyens arner,
ej heller for at ta bytte og sejle det bort over havet.
Så stærkt eller så råt er det ikke for slagne at tænke.

Der er et land, på Græsk Hesperien kaldet, et gammelt 530
rige, mægtigt i krig og frodigt på markernes grøde.
Det var Oenotriske mænds. Nu siges senere slægter
at have givet det navnet Italien efter dets hersker.
Dertil gik vores kurs.

Da steg Oríon op med storm og svulmende bølger, 535
drev os mod lumske grunde og splitted flåden for vinden
ind i brændingens bråd, blandt skærenes vildsomme klipper.
Kun få af os fik svømmet os frelst til kysten herinde.

Hvad er dog dette for folk? Hvad land er så vildt og barbarisk
at det har sådan en skik? Man nægter os ophold på stranden, 540
truer med krig og formener os selv denne bræmme af landet!
Agter I menneskers slægt og menneskevåben for intet –
Guderne må I dog vide gør skel mellem rigtigt og uret.

Over os hersked Aeneas, og ingen var mere retfærdig,
ingen mer tro mod sin pligt eller større i krigerisk idræt. 545

Om han er skånet af Skæbnen og endnu lever og ånder
oppe i lyset og ikke er slugt af de grufulde skygger,
da har det slet ingen nød. Din hjælp skal du ikke fortryde.
Og på Siciliens kyst er der både byer og våben
under en konge af Troisk blod, den gilde Acestes. 550

Lad os få lov til at tage vor stormskamslæde flåde
op på stranden og hugge os tømmer og høvle os årer.
Om det forundes os atter at finde vor drot, vore fæller,
skal vi med fryd sætte sejl mod Latiums land i Italien.

Men hvis alt er forbi, og Libyerhavet har opslugt 555
dig, Trojanernes fader, og Julius' håb er forskertset,
da kan vi stå til Sicilien igen. Thi dér vil der være
blivende sted for os alle i byen hos kong Acestes.”

Så vidt Ilioneus. Alle Dardanerne lod deres bifald
lydeligt runge. 560

Dido sænkede blikket og svared ham kortelig dette:
“Troere, nær ingen frygt og ingen bekymring i hjertet!
Tiden er hård og mit rige så nyt at vi tvinges til sådan
færd og må være på vagt med våben ved samtlige grænser.

Hvem kender ikke Aeneas's æt eller Troja, den tapre 565
by, og dens mænd og den krig der flammed om Pergamas mure?
Så ufølsomme er vi dog ikke, vi Punere! Så langt
borte fra Solgudens vogn ligger Tyrus's stad ikke heller!

Om Hesperiens land og Saturnus' jorder er målet
eller I sejler til Eryx og ønsker Acestes til konge, 570
rejser I trygt herfra med min hjælp i alt hvad I savner.

Og vil I bygge hos mig samdrægtigt her i mit rige,
da er denne min by også jeres! Træk flåden på stranden.
Mænd fra Troja og Tyrus skal være mig lige i landet.

Gid den selv samme storm havde bragt jeres konge, Aeneas, 575
herhen også! Jeg udsender folk på hvem jeg kan stole,
for at gå kysten igennem og lede i Libyens øde,
hvis han som skibbruden mand flakker om i skov eller landsbygd.”

Trøstigt ved dronningens ord blev den tapre Achates og folkets
fader, Aeneas, grebet af brændende trang til at bryde 580
skydækket om sig. Achates var den der først tog til orde:

“Søn af Gudinde, hvad tanker gør du dig nu i dit hjerte?
Alt ånder fred, vor flåde er frelst, vore venner er reddet.
Kun én mangler, ham som vi selv så drukne i bølgens
vold. Alt andet svarer jo til hvad din moder har sagt os.” 585

Næppe var ordene sagt, før skyen hvori de var hyllet,
åbnedes, splittedes ad og forsvandt i det lysende lufthav.

Da stod Aeneas frem i den klare dag, og hans ansigt,
hele hans skikkelse var som en Guds. Thi selve hans moder
åndede glans i hans lokker og ungdoms purpur på kinden 590
og lod hans øje stråle og glimte af lykkelig adel –
som når elfenben farves i rødmende glød af en kunstner,
eller når sølv eller marmor får gylden prydelse om sig.

Dronningen gælder hans ord da han uformodet af alle
pludselig taler således: “Her står jeg, manden I søger! 595
Jeg er Aeneas fra Troja! Jeg undkom Libyens bølger.
Du, der alene har vist vore tunge lidelser medynk,

du, der vil dele dit hus og din stad med resterne efter
Grækernes blodige færd, med os der til lands og på havet
har måttet udstå alt og som intet ejer i verden – 600
vise dig skyldig tak, det evner vi ikke, så lidet
som hvad der ellers er spredt af Dardanere ud over jorden:
Guderne lønne dig – om der er Guder der råder for godhed,
om der er retfærd til og samvittighed findes i verden –
lønne dig værdigt! Hvor skøn dog en tid der har ladet dig føde! 605
Saligt det prægtige par der har fået så herlig en datter!

Lige så længe som flod søger hav og skygger går over
bjerges buede sider og stjerner vokser på himlen,
skal din ære, dit navn og din ros forblive i mindet,
hvilke lande jeg end kommer til.”

Han greb i sin højre 610
vennen Ilioneus’ hånd, Serestus’ i venstre og hilste
siden de andre, den tapre Cloanthus, den modige Gyas.

Dido fra Sidon blev stum ved synet af manden og siden
ved hans utrolige lod. Men til sidst tog hun sådan til orde:

“Hvilken ulykke driver dig, søn af Gudinde, igennem 615
så megen fare og fører dig her til vildsomme strande?
Er du da virkelig den Aeneas den gyldene Venus
skænkede Anchises af Dardanus’ slægt ved Símoïs’ vande?

Jeg kan jo huske Teucer i Sidon, da han, fordrevet
hjemmefra, kom for med Belus’s hjælp at grunde et rige. 620
Dengang var det min far der var Belus. Han hærgede Cyperns
frugtbare ø og holdt den under sin magt som erobrere.

Lige fra den tid af har jeg vidst hvad der hændte det høje
Troja og kendt både dit og Pelasgerkongernes navne.
Skønt deres fjende priste han Teucrernes tapperhed højligh, 625
ja, ville føre sin slægt tilbage til Teucrernes stamfar.

Kom nu dog med, unge mænd, og vær mine gæster i huset.
Mig har en lignende lod ført hertil gennem så mangel
trængsel, før den til sidst gav mig blivende sted her i landet.
Nød har jeg kendt og har lært at hjælpe andre i nøden. 630

Dermed lod hun Aeneas gå med til dronningeslottet,
samtidig bød hun at bringe et offer i Gudernes templer,
husked Aeneas's folk på stranden og sendte dem tyve
tyre og hundrede svin med stride børster på sværen,
hundrede får med hundrede vel opfedede spædlam – 635
gaver til frydelig fest.

Slottets strålende sale forsynes med kongelig festpragt,
fyrsteligh taffel beredes i midterhallen med svære
kunstbroderede duge der brammer med purpurens farver.
Tungt sølv er der på bordet og fædres stolte bedrifter 640
drevet i guld, en lang, lang række af relieffer
frem gennem konger og helte fra slægtens gråeste oldtid.

Og da hans kærlige hjerte som far ikke lader ham tøve,
sender Aeneas i hast Achates til flåden og Julius
for at fortælle ham alt og bringe ham selv til Karthago. 645
Julus opfylder hele hans hjerte med faderbekymring.

Desuden byder han skatte han frelste fra Trojas ruiner,
bragt som gaver, en kåbe med tunge guldbroderier
og et vidunderligh sjal med safranvævet acanthus,

Argiverinden Helenas – dem havde hun med fra Mykene 650
da hun drog bort til ulovlig formæling i Troja – en gave,
helt vidunderlig skøn, som Leda skænkede sin datter.
Desuden dronningesceptret Ilíone før havde båret,
Priamus' ældste datter, en kæde af perler til halsen
og diademet med guld og juveler i tvende etager. 655
Med dette ærinde ilede Achates til flåden ved stranden.

Men Cytheréa har nye og listige planer i sinde:
at lade Amor forvandle og komme i stedet for Julus
for med de gaver han bringer at tænde en lidenskabslue
dybt i dronningens hjerte og marv. Hun frygtede stadig 660
slægtens tvesind og folket af dobbelttungede Puner.
Junos nag er en kilde til angst og urolige drømme.

Altså tiltaler Venus sin vingede pode og siger:
"Barn, du min styrke, mit mægtige våben, du, der alene
overser Gudernes drots Gigantødelæggende lynild, 665
du er min tilflugt, du er den magt jeg beder om bistand!

Du kan jo se hvorledes din broder Aeneas bestandig
jages af Junos forbitrede had over havet til alle
kyster, og du har tit nok delt min harme derover.

Nu er det Dido fra Sidon der holder ham hen med sin søde 670
tale. Jeg frygter for dette besøg hos en yndling af Juno.
Sådan en stund vil hun vide at gribe uden at tøve!

Derfor tænker jeg først med list at få dronningens hjerte
tændt, så der ikke er den magt til der kan få hende omstemt,
og hun forbliver min træl i sin lidenskab for Aeneas. 675

Nu skal du høre hvorledes du bedst kan hjælpe mig med det:

Just nu er prinsen, Julus, hvis vel er mit højeste ønske,
kaldt til Sidonernes by af sin elskede fader. Han bringer
gaver som Trojas brande og havets rasen har sparet.

Ham vil jeg dysse i dybeste søvn, gemme bort i Cytheras 680
bjerger eller i templet jeg har i Idaliiums skove.
Intet ondt skal han ane, og intet skal han forstyrre.

Du skal imens – det tar kun en nat – med listelig kunnen
bære hans træk og som dreng tage drengens skikkelse på dig.
Så, når Dido i al sin glæde tar dig på skødet 685
under banketten i slottet, når vinen funkler i bægret,
og når hun gir dig et knus og kysser dig kærligt på munden –
pust så din lønlige ild og forgiftighed i hendes årer!”

Amor lyder sin elskede mor og smyger sin vinge
af sig og går så med ét fornøjet aldeles som Julus. 690

Venus indgyder nu Ascanius blidelig hvile,
tager ham ømt i sin favn og løfter ham op gennem luften
bort til Idaliiums lunde, hvor merianblomstrende enge
tager imod ham og hyller ham i deres duftende skygge.

Lydigt er nu Cupido på vej med dronningens gaver, 695
bringer dem muntert, ført af Achates, til Tyrernes mure.

Da han kom frem, havde Dido hængt prangende tæpper i hallen,
lagt sig på divan af guld og valgt sig pladsen i midten.
Snart kommer fader Aeneas og snart hans Troiske svende
og tager plads på hynder af purpurstrålende silke. 700

Tjenerne gød dem vand over hænderne og stilled kurve
frem med brød og fordelte de blankeste linservietter.
Fem gange ti unge piger i køknet beredte den lange
række af retter og sørged bestandig for ild på komfuret.
Andre hundred og selv samme tal jævndrende knøse 705
satte så maden på bordet og fyldte gæsternes bægre.

Talrige Tyriske gæster kom også til stede ved festen.
Bænket på brogede bolstre beundred de alle Aeneas'
prægtige gaver til Dido, beundrede også hans Julus:
Gudens strålende blik og besnærende mennesketale, 710
kåben og sjalet med mønster af safranvævet acanthus.

Særlig den arme Elissa, fordømt til kommende kvaler,
kan ikke se sig mæt og fyldes af lidenskabs lue
både ved synet af drengen og alle de dejlige gaver.

Da han med armene kærligt omkring Aeneas's nakke, 715
ganske som var han hans søn, havde gjort ham så faderfornøjet,
vendte han sig imod Dido. Fortryllet i øje og hjerte
hænger hun ved ham og trykker ham ofte til sig på skødet
uden at mærke, den stakkel, af hvilken Gud hun besættes.

Lydigt lader han stille den døde Sychaeus forsvinde 720
fra hendes hjerte, drevet på flugt af en levende elskov,
som hun for længst havde slået af sinde og ikke mer kendte.

Da man var færdig med maden og retterne ryddet til side,
kommer der vinkummer ind, og de fyldes til randen med drue.
Festlarm runger i slottet, og salen fyldes af stemmer. 725
Lysekronerne hænger fra loftets forgyldte kassetter,
kerternes væger blir tændt og besejrer skumringens skygger.

Dronningen lod da en prægtig pokal med guld og juveler hente og fylde med vin. Det var den som Belus den Gamle brugte, og hele hans æt. Hun påbød stilhed i hallen: 730
“Jupiter, du er den Gud som råder for gæster og værter!
Lad denne dag være god for Tyrere og for Trojaner, mindeværdig for hele den slægt der kommer herefter!
Bacchus, glædernes giver, kom hid, kom nådige Juno!
Tyrere, vis jeres glæde ved dette festlige møde!” 735

Allerførst ofred hun lidt af vinen til gudernes ære, og efter ofret løfted hun selv pokalen til læben, bød så Bitias og skynded på ham. Og uden at tøve drak han det skummende bæger fra guldranden lige til bunden. Derpå fulgte de andre.

Den lokkede sanger, Iopas, 740
selveste Atlas' elev, slog an på sin gyldene lyre, sang om månens veje og solens formørkede stunder, hvoraf dyr og mennesker kom, om regnen og ilden, Arcas, Hyadernes stjerner og begge de nordlige Bjørne, hvorfor vinterlig sol har hast med at synke i havets 745
bølge og vinterens nætter har ondt ved at komme til ende. Tyrerne klapper begejstret, og Troerne følger eksemplet.

Dido blir i sin ulykke ved med at finde på nye samtaleemner og fanges af lang, ubodelig elskov, spørger om Priamus, spørger om Hector, snart vil hun vide 750
hvordan Auroras søn var bevæbnet, hvor høj vel Achilles egentlig var, og hvor flotte de heste der trak Diomedes.

“Nej, du må hellere,” siger hun så, “min gæst, la os høre

helt fra begyndelsen af om Danaernes svig, dine kære **754**
skæbne, din vildsomme vej. Thi for længst har den syvende sommer
set dig flakke omkring over alle have og lande.”